

ΣΑΪΡΑ ΣΑ

Η συνταγή
της αγάπης

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: THE MOUSEPROOF KITCHEN
Από τις Εκδόσεις Harvill Secker, Λονδίνο 2013
ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Η συνταγή της αγάπης**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Saira Shah
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Έφη Φρυδά
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Άννα Μαραντή
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Anna Crone
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΕΙΡΑΣ ΤΙΤΛΟΥ: Γιώργος Παζάλος
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ραλλού Ρουχωτά
ΕΚΤΥΠΩΣΗ: Άγγελος Ελεύθερος & ΣΙΑ Ο.Ε.
ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: Κωνσταντίνα Παναγιώτου & ΣΙΑ Ο.Ε.

© Saira Shah, 2013
© Φωτογραφίας εξωφύλλου: Steve Banks
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2013

Πρώτη έκδοση: Ιούλιος 2013

ISBN 978-618-01-0107-2

*Τυπώθηκε σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά
και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτίου.*

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδειάς του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.
Έδρα: Τατοΐου 121
144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Μανρομιάλη 1
106 79 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800
Telefax: 2102819550
www.psichogios.gr
e-mail: info@psichogios.gr

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.
Head office: 121, Tatoiou Str.
144 52 Metamorfossi, Greece
Bookstore: 1, Mavromichali Str.
106 79 Athens, Greece
Tel.: 2102804800
Telefax: 2102819550
www.psichogios.gr
e-mail: info@psichogios.gr

ΣΑΪΡΑ ΣΑ

Η συνταγή
της αγάπης

Μετάφραση:
Έφη Φρυδά

*Αφιερώνω αυτό το βιβλίο
Στη μητέρα μου, για τη ζωή μου,
Στον Σκοτ, για την ευτυχία μου,
Και στην Έλσα, για τα μαθήματα αγάπης.*

Δεκέμβριος

ΟΙ ΠΟΝΟΙ ΠΑΝΕ ΚΙ ΕΡΧΟΝΤΑΙ. Θαλασσοδέρνομαι στα κύματά τους. Δε μοιάζουν καθόλου με την οργασμική ορμή που περιέγραφε η New Age δασκάλα του τοκετού, αλλά ούτε είναι τόσο εφιαλτικοί όσο οι ιστορίες της μητέρας μου για πνέλους που σκίζονται στα δύο και γυναίκες που παραφρονούν από τις ωδίνες.

Ρουφάω αέριο και αέρα και λαχταρώ να δω το γεμάτο ρωμαλέα γοητεία πρόσωπο του Τομπάιας, που δείχνει σαν να προσκαλεί τον κόσμο να μοιραστεί μαζί του ένα κρυμμένο αστείο. Η μητέρα μου, όταν τον πρωτογνώρισε, του είπε ότι μοιάζει με φιλικό άλογο. Εκείνος μισεί αυτή την παρομοίωση, εγώ όμως τη λατρεύω.

Και επιτέλους να τος, οι σκούρες μπούκλες του ακόμη πιο ανακατωμένες από συνήθως, χαρακτηριστικά καθυστερημένος για τη γέννηση του πρώτου του παιδιού. Πιστεύω ότι η καταβεβλημένη εμφάνισή του οφείλεται απλώς σε μια άκαιρη νύχτα στην πόλη. Ο Τομπάιας δεν είναι από τους ανθρώπους που χολοσκάνε.

Για μια στιγμή και μόνο συλλογίζομαι με έκπληξη ότι ήξερα, από τη στιγμή που τον πρωταντίκρισα να χτυπιέται στην πίστα χορού, πως θα ήταν ο ιδανικός σύντροφος και πατέρας για το παιδί μου. Έπειτα ξαφνικά η μαία φωνάζει. Ο χτύπος της καρδιάς του μωρού χάθηκε. Το δωμάτιο γεμίζει φώτα. Άνθρωποι με γαλάζιες μπλούζες και μάσκες μπαίνουν

τρέχοντας και ο Τομπάις, αξύριστος και ιδρωμένος, κλαίει και λέει: «Ναι, ναι, ό,τι θέλετε, απλώς φροντίστε να είναι καλά», και μου κάνουν επισκληρίδιο και έπειτα επείγουσα καισαρική.

Σηκώνουν ένα παραβάν και ξεκινά ένα αλλόκοτο σκάλισμα, μια αναστάτωση λες και κάποιος μετακινεί έπιπλα μέσα στα σωθικά μου. Βρίσκω και χάνω εναλλάξ τις αισθήσεις μου. Και τα φάρμακα –τα φυσικά, που εκκρίνει ο οργανισμός, και τα απίστευτα ισχυρά των γιατρών– πρέπει να είναι δυναμίτης γιατί, ύστερα από εννιά μήνες φοβερής ανησυχίας, είμαι ήρεμη, είμαι Ζεν.

Κι άλλο τράβηγμα.

Κάποιος φωνάζει: «Είναι κορίτσι!»

Δυνατά κλάματα. Το μωρό μου έφτασε, είναι πίσω από το παραβάν. Δε μ' αφήνουν να το δω. Δευτερόλεπτα που μοιάζουν με ώρες. Θέλω σαν τρελή να τη δω.

Επιτέλους, επιτέλους, μου τη φέρνουν.

Έχει τόσο μεγάλα γκριζα μάτια, το ένα λίγο μικρότερο από τ' άλλο. Για μια στιγμή σκέφτομαι ότi δεν είναι καλλονή. Έπειτα, ένας διακόπτης πατιέται στο κεφάλι μου και το ωραιότερο, το πλέον υπέροχο πρόσωπο είναι λιγάκι στραβό με κάπως ανόμοια γκριζα μάτια. Ο Τομπάις εμφανίζεται πλάι μου κλαίγοντας με λυγμούς, γεμάτος ευτυχία, περηφάνια και αγάπη.

Είναι μια τέλεια στιγμή. Μια από εκείνες τις σπάνιες φορές που δε θέλεις να βρίσκεσαι πουθενά αλλού, δε θέλεις να κάνεις τίποτε άλλο. Όπου παρελθόν και μέλλον λιώνουν και χάνονται, και υπάρχει μόνο το τώρα.

Με τσουλάνε έξω με το φορείο, με το μωρό δίπλα μου, και σκέφτομαι: *Αυτή είναι μόνο η αρχή. Είναι δική μου τώρα, για*

πάντα, και πρέπει να την κρατήσω. Έχουμε όλη μας τη ζωή να γνωριστούμε. Πλημμυρίζω αγάπη, μια αγάπη που ποτέ δεν ξανάνιωσα έτσι και απλώνεται κι αγκαλιάζει το μωρό, τον Τομπάιαν, τον κόσμο όλο.

Έχω ξαναδεί νεογέννητα, και είναι πάντα τρεμάμενα, λες και αισθάνονται δέος για τούτο τον κόσμο, για την απέραντη απόσταση που έχουν διανύσει. Αλλά όχι τούτο δω. Η δική μου μικρή ταξιδιώτισσα του Διαστήματος είναι τελείως γαλήνια.

Έπειτα ξαφνικά αρχίζει να συσπάται. Βλέπω φευγαλέα μια σφιγμένη γροθιά να τρέμει. Ο Τομπάιαν φωνάζει: «Παθαίνει κρίση!»

Βιώνω μια στιγμή πρωτόγονου, ενστικτώδους τρόμου. Ω, Θεέ μου, πάει το μωρό! Η φυσιολογική ζωή μας πάει.

Για άλλη μια φορά η ζωή μου μοιάζει με σκηνή βγαλμένη από την *Εντατική*, καθώς γιατροί με μπλούζες ορμούν μέσα.

Αν θέλεις να συμβαίνουν πράγματα, πρέπει να τα προγραμματίσεις. Αυτό ξέρω εγώ. Είμαι σεφ. Για να φτιάξεις σάλτσα μπεσαμέλ, για παράδειγμα, χρειάζεσαι τα σωστά υλικά και τις σωστές δοσολογίες, τον σωστό χρόνο. Μέτρημα, χρόνος, φροντίδα. Αυτά είναι πράγματα στα οποία είμαι από τη φύση μου καλή. Ο Τομπάιαν δεν το καταλαβαίνει αυτό. Είναι μουσικός, συνθέτει μουσική για τηλεοπτικά ντοκιμαντέρ και ταινίες μικρού μήκους. Σπανίως ξυπνά πριν από το μεσημέρι και παρατάει χαρτιά, ρούχα, τ' απομεινάρια της ζωής του εδώ κι εκεί. Είναι μονίμως καθυστερημένος. Λέει ότι θέλει να είναι ανοιχτός στη ζωή και αυτό το ονομάζει δημιουργικότητα. Και

εγώ είμαι δημιουργική. Αλλά δεν μπορείς να είσαι τσαπατσούλα με τη σάλτσα. Δε γίνονται έτσι αυτές οι δουλειές.

Αφότου αρχίσαμε να προσπαθούμε να κάνουμε παιδί, εγώ σχεδιάζα και την παραμικρή λεπτομέρεια.

Έτσι ξέρω:

Ότι η κόρη μας θα ονομαστεί Φρέγια (ένα ωραίο παλιομοδίτικο όνομα με μια κάπως New Age σημασία: η Φρέγια ήταν Σκανδιναβή θεά της αγάπης και της γέννησης), αν και ο Τομπάιας λέει ότι αυτό θα γίνει μόνο πάνω από το πτώμα του.

Ότι το παιδί μας θα έχει φαρδείς ώμους και ωραία μακριά πόδια, ίσια καστανά μαλλιά και μεγάλα μάτια σαν τα δικά μου που κοιτούν με σοβαρότητα.

Ότι θα έχει τη *joie de vivre*, τη χαρά της ζωής του Τομπάιας και το δικό μου ταλέντο για οργάνωση.

Ότι μόλις φύγουμε από το μαιευτήριο, θα πουλήσουμε το σπίτι και θα μετακομίσουμε στη Νότια Γαλλία.

Έτσι τώρα, καθώς είμαι ξαπλωμένη εδώ μέσα στην ομίχλη της μορφίνης, οι γιατροί με τις μπλούζες που διώχνουν τον Τομπάιας και το μωρό δε με αποσυντονίζουν. Τα σχέδιά μου είναι δρομολογημένα. Όλα θα πάνε καλά.

Ο ήλιος θα λάμπει για μας στη Νότια Γαλλία. Οι άνθρωποι θα είναι φιλικοί. Η κόρη μας θα είναι δίγλωσση, εκλεπτυσμένη, δε θα κινδυνεύει από τους παιδόφιλους. Δε θα έχει ανάγκη από το τελευταίο μοντέλο αθλητικά παπούτσια της Nike. Δε θα τρώει ανθυγιεινά φαγητά.

Φαντάζομαι το σπίτι που θα αγοράσουμε. Ένα αγρόκτημα στην Προβηγκία με τριανταφυλλιές και δεντρομολόχες στο κατώφλι, ένα λιβάδι γεμάτο λεβάντες και ελαιόδεντρα και τη βαθιά γαλάζια θάλασσα να χύνεται μες στον γαλανό ουρανό.

Αρμενίζω σ' εκείνη τη θάλασσα, σ' εκείνα τα λιβάδια,

σ' εκείνο το σπίτι και κάπου πέρα ο Τομπάιας, το μωρό κι εγώ ζούμε μια τέλεια ζωή.

Ευπνώ νωρίς.

Θέλω να είμαι κοντά στο μωρό μου.

Δεν καταλαβαίνω αν η επίδραση της μορφίνης έχει περάσει. Είμαι ακόμη ζαβλακωμένη και σαστισμένη, πονάω πολύ.

Πρέπει να προσπαθήσω αρκετά για να θυμηθώ πού βρίσκομαι. Είμαι σε ένα μικρό ξεχωριστό δωμάτιο που το μαιευτήριο διατηρεί για ειδικές περιπτώσεις. Δίπλα μου κάποιος ροχαλίζει. Θυμάμαι ότι επέτρεψαν στον Τομπάιας να κοιμηθεί εδώ σε ένα ράντζο. Στο κομοδίνο δίπλα μου κουδουνίζει το κινητό μου. Το βρίσκω ψηλαφώντας και απορρίπτω την κλήση. Δευτερόλεπτα αργότερα έρχεται ένα μήνυμα: *Τι νέεα;* Είναι η καλύτερή μου φίλη, η Μάρθα. Αρχιτέκτονας. Εργένισσα. Πολύ απασχολημένη για να είναι ορθογράφος. Δεν ξέρω τι να της πω. Σπρώχνω μακριά το τηλέφωνο.

Μια νοσοκόμα έρχεται για να μου βγάλει τον καθετήρα. Δεν είχα καταλάβει ότι είχα καθετήρα. Φαίνεται να έχω αποχωριστεί από το σώμα μου σε κάποια ξεχασμένη φάση των τελευταίων οχτώ ωρών. Πονάω τρομερά καθώς τον τραβάει. Κάνω εμετό από τον πόνο ή από τη μορφίνη, τι από τα δυο δεν ξέρω.

«Είσαι καλά;» ρωτάει η νοσοκόμα.

Δεν ξέρω τι να απαντήσω. Θέλω όμως να σηκωθώ, οπότε λέω ψέματα ότι είμαι καλά. «Μπορώ να πάω τώρα να δω το μωρό μου, παρακαλώ;» ρωτάω.

Η κόρη μας βρίσκεται σε ένα σκοτεινό δωμάτιο, γεμάτο μηχανήματα, που δουλεύουν ρυθμικά, και άλλα μωρά στο μέγεθος γροθιάς μέσα σε διαφανείς θερμοκοιτίδες κάτω από παράξενα χρωματιστά φώτα. Την αναγνωρίζω αμέσως. Είναι διπλάσια από τα άλλα μωρά μέσα στην αίθουσα. Βρίσκεται σε ένα ανοιχτό κρεβατάκι, κουλουριασμένη σε εμβρυϊκή στάση, με ένα σωληνάκι να βγαίνει από τη μύτη της και ένα καλώδιο κολλημένο με ταινία στο πόδι της. Πάνω από το κεφάλι της υπάρχει μια σειρά από θόνες που τη διαχωρίζουν σε μια αλληλουχία ζωτικών ενδείξεων. Καρδιακός παλμός, κορεσμός οξυγόνου, αναπνοή.

Μια νοσοκόμα εξηγεί ότι εδώ είναι η Μονάδα Εντατικής Νοσηλείας Νεογνών και μας δείχνει πώς να τη σηκώνουμε χωρίς να πειράζουμε τα σωληνάκια.

Κρατώ για πρώτη φορά το μωρό μου στην αγκαλιά μου. Είναι τέλεια. Στοματάκι σαν μπουμπούκι τριαντάφυλλου, νεραϊδίσια αυτάκια, μάτια σφαλιστά. Μπορώ να μετρήσω τις βλεφαρίδες της – τέσσερις στο δεξί μάτι, πέντε στο αριστερό. Τις φαντάζομαι να μεγαλώνουν μυστικά μέσα στη μήτρα μου σαν σποράκια κάτω από τη γη.

«Είναι υπέροχη», λέει ο γιατρός.

Ένα κύμα ευχαρίστησης και περηφάνιας με πλημμυρίζει.

«Αν δε σε πειράζει, Μαμά, θα χρησιμοποιήσω κάποια ειδικά εξαρτήματα για να κοιτάξω πίσω από τα μάτια του μωρού».

Την παίρνει από την αγκαλιά μου και εγώ μένω να την παρατηρώ τελείως απορροφημένη, καθώς ο γιατρός την εξετάζει. Τον ακούω να μιλάει για εκείνη με τον επικεφαλής της ομάδας των ειδικευόμενων. Μιλάνε μια γλώσσα πολύ εξειδικευμένη. Φαίνεται ότι βρίσκουν πολλά απ' αυτά που ψάχνουν.

Είμαι πολύ ικανοποιημένη από εκείνους, πολύ ικανοποιημένη για το μωρό.

Ύστερα από πολλή ώρα ο γιατρός στρέφεται σε μένα. «Έχει κολόβωμα του αριστερού οφθαλμού. Ο αμφιβληστροειδής και η ίριδα αυτού του ματιού δεν έχουν πλήρως σχηματιστεί».

Τον κοιτάζω απορημένη. Ο καθένας θα έβλεπε ότι αυτό το πλασματάκι είναι ακριβώς όπως πρέπει.

«Το παιδί σας δε θα είναι τυφλό», συνεχίζει ο γιατρός. «Ίσως έχει κάποια μυωπία».

Ο διακόπτης μες στο κεφάλι μου πατιέται ξανά και το στραβό προσωπάκι μετασχηματίζεται για άλλη μια φορά. Ένα αξιαγάπητα παράξενο κοριτσάκι σε μια σχολική φωτογραφία με κοιτάζει πίσω από κάτι τεράστια γυαλιά. Για μένα είναι πάλι το πιο γλυκό, το πιο ωραίο προσωπάκι.

«Πρέπει να κάνουμε μαγνητική τομογραφία για να είμαστε σίγουροι», συνεχίζει ο γιατρός, «αλλά κατά τα φαινόμενα τα προβλήματά της ξεκινούν από τον εγκέφαλο».

Αλλά εγώ δεν προσέχω τι μου λέει, γιατί, καθώς μου τη δίνει στην αγκαλιά μου, ορμόνες του θηλασμού με κατακλύζουν, με συνεπαίρνουν, με κάνουν ευτυχισμένη. Συγκρούονται με τούτα τα τρομακτικά λόγια και είναι πολύ ισχυρότερες από αυτά.

«Είναι σαν η γη να ανοίγεται κάτω από τα πόδια μου», λέει ο Τομπάιας.

Πατί να μην έχει τη δική μου βεβαιότητα ότι όλα θα πάνε καλά; Του χαμογελώ. Όμως εκείνος ξεφυσά απεγνωσμένα και απευθύνεται στο γιατρό.

«Έχω μερικές ερωτήσεις». Με κοιτάζει πολύ σοβαρά. «Θα μπορούσαμε να μιλήσουμε λιγάκι έξω;»

Βλέποντας την πόρτα να κλείνει πίσω του, σκέφτομαι ότι

φέρονται πολύ παράξενα. Εμένα μου αρκεί να πάρω αγκαλιά το μωρό μου για να καταλάβω πως είναι τέλειο.

Το μωρό ανοίγει τα μάτια. Η κόρη του αριστερού του ματιού είναι επιμήκης σαν δάκρυ βαμμένο με μαύρο μελάνι που έχει μουτζουρωθεί. Πρώτη φορά βλέπω μωρό με τέτοια κόρη. Τόσο μοναδικό! Αλληλοκοιταζόμαστε για μια στιγμή με σοβαρότητα κι έπειτα τα μάτια της ξανακλείνουν.

Προσπαθώ να τη βάλω στο στήθος μου να θηλάσει. Εκείνη σουφρώνει τα χείλια και πιάνει απαλά τη θηλή μου στο στόμα της. Τη νιώθω να τραβάει τρυφερά τα χειλάκια της σαν το χρυσόψαρο.

«Δεν πρόκειται να πάρει γάλα μ' αυτό τον τρόπο, Μαμά», λέει ζωηρά μια νοσοκόμα. «Πρέπει να ανοίξει πολύ το στόμα, σαν πουλάκι».

Το μωρό κι εγώ συνεργαζόμαστε. Πού και πού χασμουριέται ξαφνικά, ανοίγοντας το στόμα σαν καρχαρίας, κι ύστερα ορμά κωμικά σαν τον Μπένι Χιλ στο στήθος μου. Αλλά κάτι δεν πάει καλά. Τινάζει το σώμα της προς τα πίσω και μακριά μου και το πρόσωπό της συσπάται οργισμένα, ενώ τεντώνει μανιασμένα τις γροθιές. Έπειτα το ζεστό κορμί της κουλουριάζεται πάλι στο στήθος μου και η θολούρα της μορφίνης με ξανατυλίγει.

«Πρόσεχε, Μαμά, αποκοιμήσαι», λέει η νοσοκόμα. «Μη σου πέσει το μωρό».

«Δεν είμαι κουρασμένη».

«Καλύτερα να γυρίσεις στο κρεβάτι».

Εγώ δε θέλω να πάω πουθενά. Εδώ θέλω να μείνω.

Εδώ είμαι λοιπόν, με το μωρό μου αγκαλιά σε τούτο το δωμάτιο με τα φώτα που τρεμοπαίζουν και τις θερμοκοιτίδες, και σκέφτομαι πόσο παράξενο είναι που κανένα από τα

μωρά δεν κλαίει. Θα 'λεγε κανείς ότι τα μηχανήματα τους έχουν πάρει τη φωνή.

«Πώς ήταν ο τοκετός, καλή μου;» Η φωνή της μητέρας μου στο τηλέφωνο ακούγεται σαν να έρχεται από πολύ μακριά.

«Σχετικά καλός. Η καισαρική δεν ήταν πολύ δύσκολη. Το μωρό...»

«Εγώ έκανα σαράντα οχτώ ώρες να σε γεννήσω. Εκείνη την εποχή για να κάνουν καισαρική έπρεπε να πεθάνεις πρώτα».

«Το μωρό...» επιχειρώ πάλι να πω.

«Ούτε ξέρω πώς το άντεξα. Τουλάχιστον όμως εκείνη την εποχή σου επέτρεπαν να καπνίζεις ανάμεσα στις συστολές».

Ένα αόριστο, οικείο συναίσθημα ενόχλησης τρυπώνει μέσα στη θολούρα. Η μητέρα μου δεν έχει ποτέ κάνει ούτε ένα πράγμα όπως πρέπει, δεν έχει συμπεριφερθεί ποτέ όπως οι άλλες μανάδες.

Δεν έχουμε τίποτα κοινό. Ίσως επειδή, για τα δεδομένα της εποχής της, γέννησε σε μεγάλη ηλικία (είμαι τριάντα οχτώ και εκείνη εξήντα εννιά). Παντρεύτηκε στα είκοσι και δεν εργάστηκε ποτέ στη ζωή της. Εγώ, για χάρη της καριέρας μου, ανέβαλα να ξεκινήσω οικογένεια. Εκεί που ελάσσοносος σημασίας θνητοί αναγκάζονται να προσαρμοστούν στις αλλαγές αυτού του κόσμου, η μητέρα μου απαιτεί από όλους τους άλλους να προσαρμοστούν στις δικές της αλλαγές. Επί χρόνια κατάφερνε να ζει στην ουτοπιστική της απομόνωση – σε ένα ειδυλλιακό τοπίο που θύμιζε δεκαετία του '50 και από όπου, εκθαμβωτική και ανυπεράσπιστη, έδινε διαταγές. Μπλόκαρε ό,τι δεν τη βόλευε. Κατά τη διάρ-

κεια των σαράντα οχτώ χρόνων του γάμου τους ο μακαρίτης ο άγιος πατέρας μου τη βοήθησε να παραμείνει στο βάθρο της, ανεχόμενος την καπριτσιόζικη συμπεριφορά της και πασχίζοντας πραγματικά να υλοποιήσει τις παράλογες απαιτήσεις της. Εκείνη έκοψε το κάπνισμα –ξαφνικά και χωρίς το παραμικρό σχόλιο–, όταν ο πατέρας μου πέθανε από καρκίνο του πνεύμονα εννιά μήνες πριν. Κατά τα άλλα τώρα είναι χειρότερη από ποτέ.

«Μαμά, έχω να σου πω κάτι σημαντικό», προφέρω.

«Ξέρω, καλή μου, ξέρω. Μου τηλεφώνησε ο Τομπάιας από το μαιευτήριο όταν σε έραβαν. Κοριτσάκι. Τι ωραία! Εξουθενωτικό όμως. Στη δική μου εποχή έπαιρναν αμέσως το μωρό από τη μητέρα και το έβαζαν σε ένα ειδικό δωμάτιο. Ήταν καλύτερα έτσι. Στις μέρες μας επιμένουν να τα αφήνουν συνεχώς μαζί σου».

Επιχειρώ για ακόμη μια φορά. «Το μωρό...»

«Θα τη φέρεις εδώ για τα Χριστούγεννα;»

«Δε νομίζω, μαμά».

«Τότε ίσως πρέπει να έρθω εγώ να μείνω μαζί σας τα Χριστούγεννα».

«Δε νομίζω ότι είναι καλή ιδέα. Μαμά, το θέμα με το μωρό είναι...»

«Βέβαια, τελικά πρέπει να μείνω εδώ».

Από τον τόνο της φωνής της καταλαβαίνω ότι είπα κάτι που την πλήγωσε. Η προσοχή μου όμως διασπάται πάλι.

«Δεν μπορώ να αφήσω την ταϊστρα των πουλιών. Αγάπη μου, με συγχωρείς που το αναφέρω τώρα, αλλά θα μπορούσες να επικοινωνήσεις με το Βασιλικό Ίδρυμα για την Προστασία των Πτηνών και να τους πεις να πάρουν τα ψαρόνια τους από τον κήπο μου; Αφότου πέθανε ο πατέρας σου, δεν

έχω κανέναν να με βοηθήσει και φοβάμαι ότι θα πεθάνουν της πείνας τα καημένα».

Η φωνή της λέει και λέει και, καθώς βυθίζομαι πάλι, αναρωτιέμαι αν αυτό που θεωρώ δική μου προσωπικότητα είναι απλώς αντίδραση στη δική της. Μήπως είμαι πειθαρχημένη, διακριτική, συντηρητική και ελεγχόμενη απλώς επειδή εκείνη δεν είναι;

«Θα περάσω αύριο να τη δω. Μόνο μια ματιά θα της ρίξω, τίποτα παραπάνω», την ακούω να λέει τώρα. «Μην ανησυχείς, δε θα ανακατευτώ. Μείνε στο μαιευτήριο όσο θέλεις για να ξεκουραστείς. Μη σηκώσεις ούτε το δαχτυλάκι σου. Άσε το προσωπικό να κάνει τα πάντα».

Ο χρόνος στην Εντατική περνά μέσα σε μια θολούρα από σιγανούς ήχους και τον απαλό φωτισμό των μόνιτορ που τρεμποαίζουν. Σιωπή παντού, σαν να είμαστε σε ενυδρείο. Το μωρό μου κι εγώ τυλιγόμαστε μαζί και ο χρόνος περνά γοργά.

Η νοσοκόμα έρχεται και μας λέει ότι είμαστε σε αναμονή. Περιμένουμε για μαγνητική τομογραφία.

Το μωρό δεν μπορεί να θηλάσει σωστά ακόμη. Το γάλα δεν έχει κατεβεί, έχω μόνο ελάχιστο πρωτόγαλα. Με το ζόρι καταφέρνω να βγάλω μερικές σταγόνες. Μοιάζει με συμπυκνωμένο γάλα.

Βάζω μια σταλίτσα στο δάχτυλό μου και το πιέζω στα χειλάκια του μωρού. Το πρόσωπό της παίρνει μια έκφραση επικούρειας έκστασης. Αυτή η τροφή είναι το φυσικό της δικαίωμα και όχι διάλυμα γλυκόζης από ένα σωληνάκι στη μύτη.

Στον Τομπάις δεν αρέσει η μονάδα. Λείπει όλο και πε-

ρισσότερο. Πετάγεται έξω για να απαντήσει στα ηχητικά και γραπτά μηνύματα των δικών μας που έχουν αρχίσει να καταφτάνουν από τον έξω κόσμο. Οι φίλοι μας αναρωτιούνται, ανησυχούν γιατί δεν εμφανιστήκαμε ακόμη με ένα υγιές μωρό.

«Η Μάρθα παίρνει διαρκώς τηλέφωνο», λέει. «Θέλεις να της μιλήσεις;»

«Πες της ότι θα την πάρω αργότερα».

Δε θέλω να μιλήσω σε κανέναν. Ούτε καν στον Τομπάιας. Εκείνος όμως επιμένει να μείνουμε λίγο οι δυο μας και με σπρώχνει με την αναπηρική καρέκλα κάτω στο χώρο υποδοχής.

Από την κούνια του, τρεις ορόφους πιο ψηλά, το μωρό με καλεί.

«Πρέπει να ανεβούμε τώρα να τη δούμε», λέω.

«Εντάξει. Μια στιγμή. Ν' αγοράσω εφημερίδα». Ο Τομπάιας είναι ειδικός στην αναβολή. Μιλάει με τις ώρες στην κοπέλα στο περίπτερο.

Το μωρό ξανακαλεί. *Πού είσαι;*

Ο Τομπάιας με σπρώχνει στο διάδρομο με χαμηλή ταχύτητα. Κάθε λίγο και λιγάκι αφήνει την αναπηρική πολυθρόνα για να χαζέψει τις αφίσες του Εθνικού Συστήματος Υγείας στον τοίχο. «Όταν καπνίζεις εσύ καπνίζει και το μωρό σου». «Ο διαβήτης σκοτώνει. Ζήτα από το γιατρό σου την εξέταση σήμερα». Αφίσες ξεθωριασμένες, μυγοχεσμένες, όλες τον συναρπάζουν.

Έλα κοντά μου, σε χρειάζομαι.

Ο Τομπάιας βλέπει ένα τραπεζάκι διακοσμημένο με χρυσόχαρτα και γεμάτο με χειροποίητα παιχνίδια. Σ' ένα πανό αναγράφεται: *Φίλοι του χριστουγεννιάτικου μπαζάρ της Αγίας Έθελ. Ευχαριστούμε για τις γενναιόδωρες προσφορές σας.* Προσωπικό δύο γηραιές κυρίες. Η καρδιά μου σφίγγεται. Ο Το-

μπάιας συμπαθεί τις γριούλες και οι γριούλες συμπαθούν τον Τομπάιας.

Σε λίγο χαχανίζουν μαζί του. «Το μωρό σας είναι στην Εντατική; Α, μην ανησυχείτε, καημενούλια μου. Το μαιευτήριο αυτό είναι εξαιρετικό. Λένε ότι έχει την καλύτερη μονάδα νεογνών στη χώρα. Εδώ έρχονται μωρά απ' όλη την Αγγλία».

«Έχετε ωραία πραγματάκια στο περίπτερό σας», σχολιάζει ο Τομπάιας.

«Έχουμε την πλήρη συλλογή με τα κουβερτάκια για τη Μονάδα Εντατικής Νοσηλείας Νεογνών. Και καλτσάκια για τα πρόωρα. Και καπελάκια. Δεν μπορούν να ρυθμίσουν τη θερμοκρασία τους, ξέρετε».

«Τι από τα δύο πιστεύετε ότι θα προτιμούσε το μωρό μας; Λαγουδάκι ή τίγρη;»

Το μωρό φωνάζει ξανά, αυτή τη φορά πιο επίμονα. *Δε θέλω τίποτα. Μόνο εσένα θέλω.*

«Τομπάιας, σε παρακαλώ, πάμε τώρα».

Το συνήθως τόσο εκφραστικό πρόσωπό του είναι τώρα σφιγμένο. «Θέλω έναν καφέ. Έρχεσαι μαζί μου; Να μείνουμε λίγο οι δυο μας».

Όμως το μωρό μου έχει μαγνητικό πεδίο και με τραβάει κοντά του. «Δεν έχω διάθεση για καφέ», απαντώ. «Πρέπει να πάω κοντά της. Νομίζω ότι σιγά σιγά μπορώ να πάω με τα πόδια».

Ο Τομπάιας με κοιτάζει σαν να θέλει να μου πει κάτι περισσότερο. Χώνει ένα πλεκτό κουνελάκι στο χέρι μου. «Πάρε αυτό να της το δώσεις. Θα σε δω σε λίγο».

Απομακρύνομαι κούτσα κούτσα στο διάδρομο. Πονάω πολύ καθώς περιμένω το ασανσέρ.

Η πόρτα ανοίγει τριζοντας. Το ασανσέρ έχει κολλήσει. Τρυπώνω μέσα προσπαθώντας να προστατεύσω τα ράμμα-

τά μου από το πλήθος. Η πόρτα κλείνει. Νιώθω το μωρό μου να με τραβάει ψηλά προς το μέρος του μες στο φρεάτιο του ανελκυστήρα.

«Το εργαστήριο μαγνητικής είχε μια ακύρωση», λέει η νοσοκόμα. «Μπορείτε να πάτε για την εξέταση, αρκεί να βρискεστε εκεί σε σαράντα λεπτά».

«Γρήγορα, Άννα», λέει ο Τομπάις. «Αν χάσουμε τη θέση μας δε θα μάθουμε τι έχει το μωρό».

Πρώτα όμως το μωρό πρέπει να αλλάξει και να φορέσει ρούχα χωρίς τίποτα μεταλλικό, γιατί ο μαγνητικός τομογράφος είναι ένα γιγάντιο μαγνητικό πεδίο. Έπειτα, πρέπει να συμπληρώσω δεκαπέντε σελίδες εγγράφων. Και τελικά όλα τα σωληνάκια και τα μόνιτορ πρέπει να μεταφερθούν στο καροτσάκι του νοσοκομείου που δείχνει εργοστασιακό.

Μια πρωτάρα εκπαιδευόμενη νοσοκόμα σπρώχνει το μωρό και ο Τομπάις σπρώχνει τη δική μου αναπηρική πολυθρόνα. Με μεγάλη ταχύτητα. Κάθε φορά που σκουντάμε κάπου, ουρλιάζω από τον πόνο, και αυτό μου θυμίζει ότι λιγότερο από είκοσι τέσσερις ώρες πριν έκανα μια μεγάλη κοιλιακή επέμβαση.

Σε μια στιγμή, καθώς τρέχουμε στους απέραντους διαδρόμους και αφού έχουμε χαθεί από λανθασμένες οδηγίες, ο Τομπάις λέει: «Τελικά σκέφτηκα ότι το Φρέγια είναι ωραίο όνομα. Μοιάζει με μικρή θεά και η γέννησή της είναι θρίαμβος μιας γέννησης παρά τις δυσκολίες».

Από τα λόγια του καταλαβαίνω ότι ο Τομπάις ανησυχεί. Ανησυχεί πολύ. Ελπίζει ότι, με το να της δώσουμε το όνομα

που αρέσει σ' εμένα και εκείνος σιχάινεται, μπορεί να κατευνάσει τους θεούς και να διορθώσει την κατάσταση.

Έχουμε ήδη ξεπεράσει πολλά εμπόδια για να αποκτήσουμε αυτό το μωρό.

Είχα προγραμματίσει να γεννήσω πέρσι το Μάρτη. Αυτό σήμαινε να συλλάβω τον Ιούνιο, οπότε έκλεισα την άδειά μου στη σωστή ημερομηνία (εργάζομαι στο εστιατόριο *Κρι ντε λα Φουρσέτ* του Ουέστ Εντ έξι νύχτες την εβδομάδα), προγραμματίσα ένα μενού για μια ρομαντική βραδιά (σούπα αστακού με ένα μπουκάλι *Μερσό*) και περίμενα αποτελέσματα.

Τζίφος.

Δεν είμαι από τους ανθρώπους που πτοούνται με την παραμικρή αναποδιά, οπότε απλώς επαναπρογραμματίσα. Αλλά οι μήνες πέρασαν χωρίς να το καταλάβω. Μέχρι που τελικά ξέσπασα σε λυγμούς στον ώμο του Τομπάις. «Δε θέλω να πεθάνω άτεκνη! Εσύ φταις με τους δισταγμούς σου τόσο καιρό. Φαίνεται ότι η μάνα μου έχει δίκιο που λέει ότι τσίτωσα τη μητέρα μου για να κάνω καριέρα». Και ο Τομπάις με αγκάλιασε και είπε όλα τα σωστά πράγματα και κάναμε έρωτα και, εκεί που είχα σχεδόν απελπιστεί, το θαύμα έγινε.

Η ζωή δεν έγινε ευκολότερη. Το αφεντικό μου, ο διάσημος σεφ Νικόλα Σεβαλιέ, μου ξεκαθάρισε ότι εγκυμοσύνη και μητρότητα είναι ασύμβατες με μια ημέρα δεκατεσσάρων ωρών, έξι ημέρες την εβδομάδα που εκείνος απαιτεί από τους υφισταμένους του. Ευτυχώς ο Τομπάις τα πήγαινε καλά με τις συνθέσεις του. Έτσι υπέβαλλα την παραίτησή μου, έδωξα τους ενοικιαστές μου και πούλησα το εργένικο διαμέρισμα που είχα αγοράσει πριν από χρόνια. Κάτι που σήμαινε ότι, μετά την πληρωμή της υποθήκης, έχω τώρα ένα σεβαστό ποσό στην τράπεζα για το καπάρο του σπιτιού στη Γαλλία.

Χρειάστηκα μήνες για να πείσω τον Τομπάιας να αφήσει την άνετη λονδρέζικη ζωή του και να μετακομίσει στην Προβγκία. Όσο λιγότερα πω για αυτή την τραυματική διαδικασία τόσο το καλύτερο. Το καλό όμως με τη μουσική είναι ότι μπορείς να συνθέσεις όπου να 'ναι. Όσο για μένα, εκπαιδεύτηκα στο Ινστιτούτο Γαστρονομίας Λεκόμετ του Εξ-αν-Προβάνς, όπου υπήρξα εξαιρετική μαθήτρια. Είμαι σίγουρη ότι μπορώ να πείσω τον Ρενέ Λεκόμετ να με προσλάβει και να με εντάξει στο προσωπικό του. Θα τα καταφέρω.

Στο μεταξύ, χτενίζω ιστότοπους ακινήτων και παρακολουθώ επεισόδια του *Μια θέση στον ήλιο** οδηγώντας τον Τομπάιας στην τρέλα. Μέχρι που τα κατάφερα να προσλάβω μια μεσίτρια. Λέγεται Σαντρίν και η κατάσταση δρομολογήθηκε. Μέχρι τώρα όλα όσα μας έχει προτείνει είναι πανάκριβα, αλλά ξέρω ότι κάποτε θα βρει το τέλειο σπίτι για μας με ελάχιστα χρήματα.

Ενώ η Φρέγια είναι στον μαγνητικό τομογράφο, κατεβαίνουμε στο καφέ να φάμε μια σούπα. Ακόμη δεν έχω συνειδητοποιήσει τι μας συμβαίνει. Μοιάζει με ταινία, είναι σαν να μας βλέπω να πηγαίνοερχόμαστε στην οθόνη.

Είμαι σίγουρη ότι σε μερικές ώρες θα μας αφήσουν να φύγουμε. Θα αναστενάξουμε με ανακούφιση, θα σηκώσουμε το τηλέφωνο και θα ειδοποιήσουμε τον κόσμο για τη γέννηση του πρώτου μας παιδιού. Αργότερα θα γελάμε και θα διηγούμαστε στους φίλους μας τι παράλογη αναστάτωση μας δημιούργησε τις πρώτες μέρες της ζωής της. «Μας έκανε άνω

* *A Place in the Sun*: Εκπομπή στο Κανάλι 4 της αγγλικής τηλεόρασης όπου μεσίτες ακινήτων βοηθούν τους ενδιαφερόμενους να βρουν το σπίτι των ονείρων τους κυρίως στη Νότια Ευρώπη. [Σ.τ.Μ.]

κάτω, σας λέω». Και ο νους μας θα τρέχει στα καημένα παιδιά και στους γονείς τους που δε στάθηκαν τόσο τυχεροί όσο εμείς.

Στο διπλανό τραπέζι κάθεται ένα κοριτσάκι με εγκεφαλική παράλυση. Είναι όμορφη αλλά αδύνατη και παράξενη, και φοράει κολάρο. Οι κινήσεις της είναι σπασμωδικές και άκαμπτες. Παίζει ένα παιχνίδι με τον πατέρα της. Ρίχνεται συνεχώς προς το μέρος του. Κάθε φορά που εφορμά, εκείνος ανοίγει την αγκαλιά του και τη φιλά στο μέτωπο.

Πώς είναι να φροντίζεις ένα τέτοιο παιδί; Κανείς από τους δυο τους δε φαίνεται δυστυχισμένος. Σήμερα είναι μια συνηθισμένη μέρα γι' αυτούς, μόνο που τυχαίνει να την περνούν στο νοσοκομείο.

Ο Τομπάιας με βλέπει που τους κοιτάζω. «Είπα ναι για το παιδί, όχι όμως για κάτι τέτοιο», λέει.

«Όχι», συμφωνώ. «Όμως η Φρέγια είναι τόσο όμορφη. Έχω ένα καλό προαισθήμα. Πιστεύω ότι δεν έχει τίποτα. Είμαι βέβαιη ότι η μαγνητική θα δείξει ότι έχει γίνει λάθος».

«Η κόρη σας πάσχει από... υπάρχουν αρκετά προβλήματα στον εγκέφαλό της, το σοβαρότερο όμως είναι η πολυμικρογυρία». Ο σύμβουλος που μας έφερε τα αποτελέσματα της μαγνητικής έφτασε στη μονάδα πλαισιωμένος από δύο νοσοκόμες. Κακό σημάδι. «Είναι ένας σύνθετος όρος που σημαίνει πολλές εντομές στον εγκέφαλο. Θα έλεγε κανείς ότι πολλές εντομές στον εγκέφαλο είναι κάτι καλό, αλλά στην περίπτωση του μωρού σας οι εντομές είναι πολύ ρηχές». Μιλάει βιαστικά, σαν να ελπίζει πως θα ξεμπερδέψει και θα μπορέσει να την κάνει στα γρήγορα. «Τώρα που είναι μωρό δε

χρειάζεται να κάνει πολλά πράγματα. Ο κινητικός συντονισμός της και τα σχετικά δεν αναμένονται να είναι ιδιαίτερα καλά. Αλλά καθώς μεγαλώνει, τα πράγματα θα γίνονται πιο απαιτητικά. Είναι πολύ πιθανό να πάσχει από κάποιο βαθμό πνευματικής και σωματικής αναπηρίας».

Οι τελευταίες σταγόνες μορφίνης και οι ορμόνες ευτυχίας του τοκετού εξανεμίζονται και τη θέση τους παίρνει ένα κύμα αδρεναλίνης.

«Πνευματική και σωματική αναπηρία; Τι σημαίνει αυτό;» ρωτά.

«Αδύνατο να πούμε σε αυτό το στάδιο. Μερικά παιδιά με πολύ κακές μαγνητικές τα πάνε πολύ καλά, ενώ άλλα, όχι τόσο κακά στα χαρτιά, τα πάνε άσχημα».

«Τι σημαίνει “πολύ καλά”;»

«Υπάρχει μια κλίμακα».

«Εντάξει λοιπόν, πού αρχίζει και πού τελειώνει αυτή η κλίμακα;»

«Πολύ δύσκολο να προβλέψουμε».

«Τι το προκάλεσε;» ρωτά ο Τομπάις.

«Θα κάνουμε κάποιες γενετικές εξετάσεις για να δούμε αν οφείλεται σε κάποιο ελαττωματικό γονίδιο. Είτε πρόκειται για μια αυτόματη μετάλλαξη είτε για ένα ελαττωματικό γονίδιο το οποίο έτυχε να έχετε και οι δυο σας. Ή μπορεί ακόμη να οφείλεται σε κάποια λοίμωξη που δεν εντοπίστηκε τους πρώτους μήνες της εγκυμοσύνης».

«Μα έκανα ό,τι υπερηχογράφημα υπάρχει», αντέτεινα.

«Αυτά τα πράγματα δε διακρίνονται εύκολα στον υπέρηχο. Ακούστε, αυτό δε σημαίνει ότι δεν μπορεί να ζήσει πολλά και καλά χρόνια. Μπορεί να είναι μια χαρά. Μην προσπαθείτε να κάνετε προβλέψεις».

Μια νοσοκόμα μού σφίγγει το χέρι.

«Δίπλα υπάρχει ένα ήσυχο δωμάτιο. Θα θέλατε να σας πάμε εκεί να μείνετε λίγο μόνοι με το μωρό σας;»

Μας οδηγούν σε ένα δωματιάκι που χρησιμοποιείται σαν καθιστικό· δυο πολυθρόνες και ένα τραπέζι, όπου πάνω του δεσπόζει ένα κουτί με χαρτομάντιλα. Στη γωνιά ένα στολισμένο χριστουγεννιάτικο δέντρο που έχει ήδη αρχίσει να μαραίνεται.

Ο Τομπάιας κι εγώ καθόμαστε με το μωρό και κλαίμε. Κοιτώντας το στραπατσαρισμένο, στραβό προσωπάκι της αναρωτιέμαι πόσο μακρύ, δύσκολο ταξίδι έκανε για να φτάσει τόσο ταλαιπωρημένη, τόσο ατελής. Τα μάτια της, που απέχουν πολύ το ένα από το άλλο, τα έχει πάρει από μένα, όμως διαφέρουν στο ότι γέρνουν προς τα κάτω. Μοιάζει με Θιβετιανό μοναχό.

Ίσως, σαν ένας υπέργηρος μοναχός, να κοιτούσε το ηλιοβασίλεμα πάνω από τα όρη του Θιβέτ όταν κλήθηκε από το Νιρβάνα. Εκείνη όμως ikέτευσε για ακόμη μια ζωή πάνω στη γη. Έτσι, το μεγαλύτερο τμήμα της ψυχής της έσπευσε σε μένα ενώ ένα κομμάτι του εγκεφάλου της παρέμεινε εκεί πίσω, θρυμματισμένο και κομματιασμένο σαν το ηλιοβασίλεμα πάνω στα σύννεφα.

Ο Τομπάιας μου λέει ότι πρέπει να φάω κάτι. «Ξέρω ότι φροντίζεις το μωρό, κι εγώ όμως θα φροντίζω εσένα». Έχει όψη αγριεμένη και προστατευτική, και δεν τον έχω συνηθίσει έτσι. Αλλά από τι θα με προστατεύσει; Από τον εαυτό μου; Από το μωρό μήπως;

Καθόμαστε στο καφέ του νοσοκομείου και χασομεράμε πάνω από ένα πιάτο που μοιάζει με ραγού. Η αδρεναλίνη έχει χαθεί και νιώθουμε αδύναμοι, σαθροί. Τα αυτιά μου κουδουνίζουν λες και ζω ώρες και μέρες σε εργοτάξιο και το εκκωφαντικό σφυροκόπημα αντηχεί ακόμη μέσα μου.

Καθόμαστε για λίγο ενώ το ραγού μας κρυνώνει. Κρατιόμαστε από το χέρι και κοιταζόμαστε στα μάτια. Όπως κάναμε στην αρχή του έρωτά μας.

Το κινητό μου δονείται πάνω στο πλαστικό τραπέζι. Το έχω βάλει στο αθόρυβο. Έχω έξι αναπάντητες από τη Μάρθα και ακόμη ένα μήνυμα: *Τι νέεα; Δεν αντέχω να απαντήσω.*

Επιστρέφουμε με κόπο στο δωμάτιό μας.

«Μπορώ να σου προσφέρω ένα ράντζο πολυτελείας στο Εθνικό Σύστημα Υγείας, αν θέλεις», λέει ο Τομπάις.

Ξαπλώνουμε και οι δύο στο ράντζο του. Για ένα διάστημα μένουμε αγκαλιά, γραπωνόμαστε ο ένας από τον άλλο, λες και φοβόμαστε ότι θα διαλυθούμε, θα χαθούμε. Κλαίω με λυγμούς στον ώμο του και αφήνω τη δύναμή του να διοχετευτεί μέσα μου. Σιγά σιγά το σφυροκόπημα στο κεφάλι μου καλμάρει.

«Δεν πρέπει να επιτρέψουμε σε αυτό να μας διαλύσει», ψιθυρίζω.

Νιώθω τα μπράτσα του να με σφίγγουν. «Θέλω να καταλάβεις κάτι», λέει ο Τομπάις. «Αυτό το μωρό δε θα μπορέσω να το αγαπήσω».

«Για όνομα του Θεού! Πόσο φοβερό αυτό που είπες!» Ακόμη και καθώς τον επιπλήττω ένα κομμάτι μου νιώθει μια ένοχη ευγνωμοσύνη γιατί εκείνος μπόρεσε να εκφράσει φόβους που εγώ δεν τολμώ ούτε καν στον εαυτό μου να ομολογήσω.

«Ακόμη δεν ξέρουμε πόσο σοβαρό είναι», απαντώ. «Μπο-

ρεί να είναι μια... πολύ ελαφριά πάθηση. Θυμάσαι εκείνη τη γυναίκα που έμενε απέναντί μας; Ο γιος της είχε Σύνδρομο Ντάουν. Ήταν δύσκολο για εκείνη, αλλά τελικά το παιδί τα πήγε μια χαρά. Μέχρι που τα κατάφερε να πιάσει δουλειά σε σούπερ μάρκετ».

«Δε θέλω να θυσιάσω για να μπορέσει η κόρη μου να πιάσει δουλειά σε σούπερ μάρκετ».

«Μα είναι τόσο όμορφη».

«Όμορφη είναι», λέει αποφασιστικά ο Τομπάιας. «Αλλά είναι και ισόβια καταδίκη».

Χαράματα ακούγεται ένα σφυροκόπημα και οι πόρτες ανοίγουν διάπλατα. Δυο τρία άτομα με νοσοκομειακές μπλούζες ανάβουν τα φώτα και προφέρουν με μια φωνή: «Το μωρό σας έπαθε κι άλλη κρίση».

Για μια στιγμή φοβάμαι –ή μήπως ελπίζω;– ότι πέθανε.

«Έχουμε την άδειά σας να της δώσουμε φάρμακο για νήπια;»

Θολωμένη απαντώ θετικά και ρωτώ αν πρέπει να πάω μαζί τους. Με ανακούφιση τους ακούω να μου λένε όχι.

Βυθίζομαστε πάλι στον ύπνο. Ονειρεύομαι πως φωνάζω με όλη τη δύναμη των πνευμόνων μου: «Δε θέλω να είμαι μητέρα ενός ανάπηρου παιδιού!» αλλά δε μ' ακούει κανείς.

Η Φρέγια είναι πολύ νυσταγμένη σήμερα. Κάθομαι και την κρατώ στην αγκαλιά μου, τη νιώθω να κουλουριάζεται πάνω

στο σώμα μου και απολαμβάνω το χρυσοψαρίσιο τράβηγμα των χειλιών της στο στήθος μου. Θαρρείς και τα σώματά μας είναι ακόμη ενωμένα, σαν να μην έπαψαν να είναι μια σάρκα. Το κορμί μου ανταποκρίνεται στο δικό της. Η ανάσα μου αλλάζει, οι ορμόνες ευτυχίας επανέρχονται, η νοσοκομειακή μονάδα σβήνει και χάνεται. Βρίσκομαι στο ωραιότερο μέρος του κόσμου γιατί είμαστε μαζί.

Το μωρό και εγώ αρμενίζουμε για τη Γαλλία.

Το χαρούμενο σπιτάκι μας είναι όμορφο και νοικοκυρεμένο. Εκείνη μαθαίνει να μπουσουλάει στο πεντακάθαρο, πέτρινο πάτωμα και ο ήλιος εισχωρεί από την πόρτα, ενώ εγώ κόβω φρέσκο, τραγανό μαρουλάκι και ντομάτες για τη σαλάτα από το περιβόλι μας. Ο Τομπάις μπαίνει από τον κήπο και η Φρέγια μπουσουλάει προς το μέρος του. Εκείνος τη σηκώνει στην αγκαλιά του και τη φιλάει. Η Φρέγια κοιτάζει τα χαμογελαστά πρόσωπά μας και βγάζει μικρές χαρούμενες φωνίτσες. Την καθίζω στο καρεκλάκι της, της φοράω την μπροστέλα και την ταΐζω σπιτικό πουρέ λαχανικών. Έρχεται η μέρα που η κορούλα μας αρχίζει να περπατά με τα παχουλά ποδαράκια της και, πριν το καταλάβουμε, είναι παντού. Ο Τομπάις κι εγώ πίνουμε ξηρό λευκό κρασί και τραπεζώνουμε τους φίλους μας, γελάμε και καλαμπουρίζουμε, ώσπου ξαφνικά τη στέλνουμε για την πρώτη μέρα στο σχολείο και τότε πια αντιλαμβανόμαστε τελειωτικά ότι οι καταστροφολόγοι γιατροί είχαν πέσει τελείως έξω.

«Είσαι καλά;»

Μια παχουλή γυναίκα με στοργική φυσιογνωμία στέκεται από πάνω μου και με κοιτάζει.

«Μαμά... είσαι καλά;»

«Δεν είμαι σίγουρη», απαντώ. «Μόλις μου είπαν ότι η κόρη

μου θα είναι ανάπηρη. Κανένας όμως δε λέει πόσο σοβαρό είναι και κανένας δε μιλάει απλά αγγλικά, όλοι οι γιατροί μιλούν μια ακατανόητη γλώσσα. Επιπλέον όλοι με αποκαλούν Μαμά».

Η γυναίκα χαμογελάει. «Είμαι κι εγώ μία από τους γιατρούς. Λέγομαι δρ Φερνάντες. Δε θα σε ξαναπώ Μαμά και θα προσπαθήσω να μη μιλάω ακατανόητα».

Κουνάω το κεφάλι. Δείχνει ευγενική και λογική, ένα άτομο που θα μπορούσες να εμπιστευτείς. Σαν τη μητέρα που θα ήθελα στη θέση της αλλοπρόσαλλης μητέρας που έχω, και η οποία έχει στόχο πάντα να τραβάει την προσοχή.

«Όπως ξέρεις, η Φρέγια είχε ακόμη μια κρίση το πρωί. Της δώσαμε μια μεγάλη δόση ενός φαρμάκου που ονομάζεται φαινοβαρβιτόνη. Μια κρίση μοιάζει κάπως με ηλεκτρική θύελλα στον εγκέφαλο και αυτό που κάνουμε εμείς είναι να αποκοιμίσουμε τον ασθενή. Προκειμένου, για να το πούμε απλά, να επιτρέψουμε στο σύστημα να κάνει επανεκκίνηση».

«Το έχω ακουστά, νομίζω», λέει ο Τομπάις μπαίνοντας στην κουβέντα. «Αυτό δεν ήταν το φάρμακο που σκότωσε τη Μέριλιν Μονρό;»

«Ναι. Η φαινοβαρβιτόνη είναι ένα βαρβιτουρικό του 1950. Δυστυχώς δεν έχουμε πολύ καλά φάρμακα για μωρά. Οι φαρμακοβιομηχανίες δε θέλουν να εμπλέκονται σε δικαστικούς αγώνες για νεογέννητα για λόγους ηθικής. Όμως η φαινοβαρβιτόνη λειτουργεί και τη χρησιμοποιούμε χρόνια με ασφάλεια. Έχει φέρει μεγάλη υπνηλία στη Φρέγια».

«Σχεδιάζουμε να μετακομίσουμε στη Γαλλία», λέω απροσδόκητα.

Ο Τομπάις με κοιτάζει κατάπληκτος. Μετά τη γέννηση της Φρέγια δεν έχουμε κάνει καμιά συζήτηση για τη Γαλλία.

Ίσως η δρ Φερνάντες να εκπλήσεται, δεν το δείχνει πά-

ντως. «Θα το κοιτάξω. Αν αυτό θέλετε να κάνετε, πιστεύω ότι θα καταφέρουμε να συντονιστούμε με το γαλλικό νοσηλευτικό σύστημα», απαντά λες και εξέφρασα το πιο λογικό αίτημα στον κόσμο. Και προσθέτει έπειτα από μια μικρή παύση: «Επίσης μπορούμε να προγραμματίσουμε να δείτε ένα σύμβουλο αν το έχετε ανάγκη».

«Όχι, ευχαριστώ», απαντά αμέσως ο Τομπάιαις. Κουνάω κι εγώ αρνητικά το κεφάλι. Δε θέλω ούτε να σκέφτομαι το ενδεχόμενο να ζύσουμε κάτω από την επιφάνεια για να ανακαλύψουμε τα τωρινά μας συναισθήματα.

«Θα θέλαμε να ξέρουμε πόσο σοβαρά θα εξελιχθεί η κατάσταση της», συμπληρώνω. «Κανείς δε θέλει να δεσμευτεί».

«Θα επισκεφθείτε πολλούς ειδικούς που θα σας πουν διάφορες ιατρικές θεωρίες», λέει εκείνη. «Οι γιατροί θέλουν να καλύψουν τα νώτα τους. Εγώ σας υπόσχομαι ένα πράγμα: θα βρω τι θέλουν πραγματικά να πουν και θα σας δώσω μια απολύτως ειλικρινή αναφορά».

«Σας ευχαριστώ».

«Υπάρχει κάτι άλλο για την ώρα;»

«Δεν ξέρουμε αν θα τα καταφέρουμε μαζί της», δηλώνει ο Τομπάιαις με τόλμη, ρίχνοντας μια λοξή ματιά σε μένα.

«Φυσικό είναι. Δεν υπάρχει νόμος που να λέει ότι οφείλετε να τα καταφέρετε».

Δεν είμαι από τους ανθρώπους που προσκολλώνται, ωστόσο αυτή τη στιγμή νιώθω να αρπάζομαι από τη δρα Φερνάντες σαν τον πνιγμένο.

Ως τώρα νόμιζα ότι ήμασταν υποχρεωμένοι να τα καταφέρουμε.

«Να σου πω τι θα κάνουμε», λέει ο Τομπάις. «Πάμε στο αεροδρόμιο και μπαίνουμε σε ένα αεροπλάνο για Βραζιλία χωρίς ν' αφήσουμε διεύθυνση». Ξεσπάμε και οι δυο σε γέλια με την ανακούφιση που μας δημιουργεί αυτή η εικόνα.

«Αλλά αν κάνουμε κάτι τέτοιο», απαντώ, «θα καταλήξουμε να μπεκροπίνουμε σε ένα μπαρ στην Ταϊτή ή κάπου στην άλλη άκρη του κόσμου, σαν τους ήρωες στα βιβλία του Γκράχαμ Γκριν».

«Καλή ιδέα», επιδοκιμάζει ο Τομπάις.

«Έλα όμως που δε γίνεται! Όπου να 'ναι έρχεται η μάνα μου».

«Αυτό μας έλειπε τώρα».

«Το θέμα είναι πως θέλω να πάει καλά αυτή η συνάντηση, ξέρω όμως ότι τελικά θα πει τη χοντράδα της και θα κάνω κι εγώ το ίδιο».

«Άννα», λέει ο Τομπάις, «ξέρεις πολύ καλά ότι δε συμπαθώ καθόλου τη μάνα σου, αλλά εσείς οι δυο είστε σαν γάτες μέσα σε σάκο. Η μάνα σου είναι τόσο ενθουσιασμένη που απέκτησε το πρώτο της εγγόνι, που θα πει ή θα κάνει ό,τι της κατεβεί για να τραβήξει την προσοχή σου».

Ρουθουνίζω αποδοκιμαστικά. «Ενθουσιασμένη; Δεν τη νοιάζει καθόλου για τη Φρέγια. Αυτό που την απασχολεί τώρα είναι η ταϊστρα των πουλιών στον κήπο της».

«Μην ακούς τι λέει η μητέρα σου», με συμβουλεύει ο Τομπάις. «Να σκέφτεσαι πάντα τι εννοεί».

Η μητέρα μου κάνει την εμφάνισή της στο μαιευτήριο φορώντας μακριά πράσινη κάπα με μια ετόλ στο λαιμό που δαγκώ-

νει την ουρά της και καπέλο από γούνα αλεπούς. Ξέρει ότι είμαι απολύτως αντίθετη στη θανάτωση ζώων για τη γούνα τους και πιστεύω ότι ντύθηκε έτσι απλώς για να με φέρει σε δύσκολη θέση.

«Για όνομα του Θεού, τι 'ναι αυτά που φοράς; Στο Λονδίνο του εικοστού πρώτου αιώνα!»

«Βλακείες. Τι κακό έχει ένα γούνινο καπέλο; Σε πληροφορώ ότι είναι δώρο του λατρεμένου πατέρα σου, τον οποίο πάντα αγαπούσες περισσότερο από μένα».

Να 'μαστε λοιπόν να έχουμε βγάλει κιόλας τα μαχαίρια με την πρώτη κουβέντα.

Κάνω μια υπεράνθρωπη προσπάθεια για υπέρβαση. «Χαίρομαι που ήρθες».

«Μα φυσικά ήρθα. Τι σε έκανε να νομίζεις ότι δε θα έρθω; Στο κάτω κάτω είναι το πρώτο μου εγγόني. Κοίτα, της έφερα ένα δώρο». Ευωδιές από Σανέλ Νο 19 διαχέονται ένα γύρο καθώς η μάνα μου σκαλίζει μια σακούλα του Χάροντς και από μέσα βγάζει ένα στραπατσαρισμένο αρκουδάκι. «Το αναγνωρίζεις;»

«Είναι το αρκουδάκι μου».

«Ναι, αγάπη μου. Όλα αυτά τα χρόνια το φύλαγα για να σ' το δώσω όταν κι εσύ θα έκανες τη δική σου κόρη».

«Μαμά, πρέπει να σου πω κάτι».

«Τι συμβαίνει, αγάπη μου; Πότε θα δω το μωράκι;»

«Μαμά, για μια φορά στη ζωή σου άκουσέ με! Ο εγκέφαλος του μωρού δεν αναπτύχθηκε σωστά. Απ' ό,τι μας λένε πρόκειται για κάτι πολύ σπάνιο. Κανείς δεν ξέρει τι το προκάλεσε. Δεν είχε φανεί σε κανέναν υπέρηχο. Το παιδί θα είναι σωματικά και πνευματικά ανάπηρο».

Για μια στιγμή το πρόσωπό της μητέρας μου καταρρέει.

Έπειτα η έκφρασή της αλλάζει απότομα, γίνεται μια αδιάλλακτη μάσκα που αποδιώχνει οτιδήποτε δυσάρεστο, μια μάσκα που ξέρω πολύ καλά.

«Οι γιατροί υπερβάλλουν πάντα, αγάπη μου», σχολιάζει. «Να δεις που τελικά θα αποδειχθεί ότι έκαναν ένα ανόητο λάθος».

Γιατί είμαι τόσο θυμωμένη μαζί της; Γιατί είμαι τόσο θυμωμένη με το Σανέλ και τη σακούλα του Χάροντς και την άνετη ζωή της; Μια ζωή που ποτέ δεν προκάλεσε, δεν αμφισβήτησε;

«Δεν υπάρχει λάθος. Έκαναν ένα σωρό εξετάσεις». Η φωνή μου βγαίνει πιο βίαιη απ' ό,τι σκόπευα.

Και τότε συμβαίνει το απίστευτο. Η σκληρή, ακατάβλητη μητέρα μου ξεσπάσει σε λυγμούς. Την έχω συνηθίσει να χρησιμοποιεί το κλάμα σαν όπλο, ποτέ όμως –ούτε καν όταν πέθανε ο πατέρας μου– δεν την έχω δει να παραδίδεται σε αυθεντική, ανεξέλεγκτη θλίψη. Η λύπη της με σοκάρει όσο τίποτα μέχρι τώρα. Είναι λες και αυτή τη στιγμή έρχομαι αντιμέτωπη με την εξωτερική απόδειξη ότι έχουμε πράγματι χτυπηθεί από μια τραγωδία. Επιχειρώ να την αγκαλιάσω, εκείνη όμως με σπρώχνει μακριά. Στα μάτια μου δεν μπορεί να είναι ευάλωτη.

Λοιπόν ίσως ο Τομπάιας να είχε δίκιο. Το βάψιμο, το Σανέλ Νο 19, το γούνινο καπέλο, η ετόλ – όλα αυτά δεν είναι για το μαιευτήριο, ούτε καν για μένα. Είναι για την εγγονή της. Και τα υπόλοιπα για τις ταϊστρες είναι απλώς νεύρα. Γιατί, μπορεί η σχέση της μαζί μου να έχει ανεπανόρθωτα διαρραγεί, όμως τώρα έχει την ευκαιρία να ξεκινήσει μια νέα σχέση με τη Φρέγια.

«Θα σε πάω να τη δεις», λέω σιγανά.

Η μητέρα μου ρουφάει τη μύτη της. «Εντάξει. Δε με πει-

ράζει να τη δω φυσικά». Σκουπίζει τα μάτια της και ξαναχώνει βιαστικά το αρκουδάκι στη σακούλα του *Χάροντς*.

Καθώς τη σηκώνω στην αγκαλιά μου, η Φρέγια κουλουριάζει τα χεράκια της κάνοντάς τα να μοιάζουν με βλαστάρια φτέρης και βγάζει αξιολάτρευτους ήχους. Κοιμισμένη ακόμη, φορμάρει το κορμάκι της στον ώμο μου.

«Έλα, πάρ' την αγκαλιά». Προσπαθώ να την ξεκολλήσω από τον ώμο μου κι είναι σαν να πασχίζω να ξεκολλήσω βρύα.

Η μητέρα μου έχει καρφώσει το βλέμμα σε ένα αόρατο σημείο ακριβώς πάνω από τον ώμο μου. Δεν ξέρω αν αποφεύγει να κοιτάξει το μωρό ή απλώς δεν μπορεί να αποφασίσει πού και πώς πρέπει να κοιτάζει.

«Ηθελα να είσαι εδώ όταν θα έκανα στη Φρέγια το πρώτο της μπάνιο», της λέω.

«Έλα, έλα», κάνει η μητέρα μου και, ρίχνοντας μια βιαστική, σχεδόν πεινασμένη ματιά στην εγγονή της, αποστρέφει αμέσως το βλέμμα. «Υπερσύγχρονη μονάδα. Πολύ μοντέρνα», σχολιάζει ουδέτερα.

Το μπάνιο στο μαιευτήριο αποδεικνύεται ότι είναι μια ιδιαίτερα περίπλοκη τελετουργία, γεμάτη κανόνες. Μια βοηθός νοσοκόμα σου φέρνει το μπανάκι και σου δίνει επίσης δύο κουβάδες, έναν κίτρινο για το βρόμικο νερό και ένα λευκό για το καθαρό. Επιτρέπεται να γεμίσουμε μόνες μας το μπανάκι. Η μητέρα μου στέκεται ασάλευτη και παρατηρεί.

«Πρώτη φορά κάνω μπάνιο σε μωρό. Μπορείς να μου δείξεις, σε παρακαλώ;»

Η μητέρα μου αρχίζει να κινείται απίστευτα αργά προς το

μέρος της Φρέγια. Μόλις τη φτάνει, εμφανίζεται μια άλλη νοσοκόμα.

«Όχι, έτσι, Μαμά», λέει σε μένα η νοσοκόμα, χωρίς να δίνει σημασία στη μητέρα μου. «Να σου δείξω πώς κάνουμε μπάνιο το μωρό».

Έπρεπε να ξέρω ότι το Εθνικό Σύστημα Υγείας θα είχε τη δική του τακτική και γι' αυτό. Τώρα στέκομαι απλώς και κοιτάζω μαγεμένη. Είναι φανερό ότι η Φρέγια ενδιαφέρεται και απολαμβάνει τούτη την καινούργια αίσθηση. Τεντώνει τα βραχίδια ποδαράκια της, γέρνει το κεφάλι και γαληνεύει τελείως. Ρίχνω νερό πάνω της και εκείνη κλοτσάει μια δυο φορές ήρεμα τα ποδαράκια της.

«Αρκετά, Μαμά, μην αφήνεις το μωρό στο νερό που έχει κρυνώσει», με συμβουλεύει η νοσοκόμα.

Τυλίγω τη Φρέγια με μια πετσέτα και ρωτάω τη μητέρα μου αν θέλει να την πάρει αγκαλιά.

«Ναι. Δε με πειράζει να την πάρω αγκαλιά», απαντά η μητέρα μου, προσθέτοντας με διαπεραστική φωνή: «Αν και είσαι όπως είναι».

Της παραδίδω τη Φρέγια. «Είναι μια σταλίτσα, έτσι;» λέω.

Η μητέρα μου δεν είναι προετοιμασμένη για τόσο πολλά. «Δηλαδή είναι εγκεφαλικά νεκρή;»

«Δεν είναι εγκεφαλικά νεκρή. Για την ακρίβεια, δεν ξέρουμε ακόμη σε ποιο βαθμό θα επηρεαστεί από τις εγκεφαλικές βλάβες της. Πρέπει να γίνουν ακόμη πολλές εξετάσεις από ένα σωρό ειδικούς. Και έπειτα θα ζητήσουμε μια επιπλέον διάγνωση για να συνθέσουμε την εικόνα».

«Όμως θα είναι ανάπηρη;»

«Οι γιατροί δείχνουν σίγουροι γι' αυτό».

«Και σκοπεύεις να τη φροντίζεις μόνη σου;»

«Δε νομίζω ότι έχουμε άλλη επιλογή».

«Και ο Τομπάιας;»

«Ο Τομπάιας λέει ότι δε θέλει να την πάρει σπίτι».

Μεγάλη παύση.

«Πριν από μερικές μέρες διάβασα στην εφημερίδα για μια μητέρα που έπεσε από τη Γέφυρα Βόξολ μαζί με την ανάπηρη κόρη της», προφέρει αργά η μητέρα μου. «Δεν μπόρεσε να το αντέξει».

«Πάντως εμείς απέχουμε πολύ από αυτό».

Εκείνη κοιτάζει με μισόκλειστα μάτια τη Φρέγια και τα χείλη της σφίγγονται. «Το μωρό αυτό πρέπει να καταλάβει ότι δεν μπορεί να τα έχει όλα δικά του», λέει.

Η Άννα ξέρει ότι, αν θέλεις πραγματικά κάτι, πρέπει να το σχεδιάσεις. Στο κάτω κάτω είναι σεφ. Για να φτιάξεις μια πετυχημένη μπεσαμέλ, χρειάζεσαι τα σωστά υλικά, τις σωστές δοσολογίες, τον σωστό χρόνο. Έτσι, όταν μένει έγκυος, σχεδιάζει την τέλεια ζωή της για το τέλειο μωρό της.

Ωστόσο το όνειρο γίνεται εφιάλτης για την Άννα και τον Τομπάιας όταν μαθαίνουν ότι το κοριτσάκι τους, η Φρέγια, γεννήθηκε με ένα σοβαρό νοητικό και σωματικό πρόβλημα. Ο Τομπάιας ισχυρίζεται ότι δεν μπορεί να αγαπήσει αυτό το παιδί. Και η Άννα έχει σοβαρές αμφιβολίες αλλά κάτι μέσα της δεν την αφήνει να το απαρνηθεί. Πείθει, λοιπόν, τον Τομπάιας να μετακομίσουν στη Γαλλία μαζί με τη Φρέγια, ώστε να δώσουν χρόνο στον εαυτό τους για να προσαρμοστούν στη νέα κατάσταση.

Η οικογένεια καταλήγει σε ένα παλιό, επιβλητικό αγρόκτημα στη γαλλική επαρχία. Η Άννα είναι αποφασισμένη να βάλει και πάλι τη ζωή της σε τάξη — ή τουλάχιστον να καθαρίσει μια και καλή την κουζίνα της από τα ποντίκια. Όσο περισσότερο προσπαθεί να επιβάλει τη θέλησή της, όμως, τόσο η κατάσταση ξεφεύγει από τον έλεγχό της. Και τότε ο αστάθμητος παράγοντας που λέγεται Φρέγια θα αλλάξει τα πάντα...

Μια τρυφερή ιστορία για την απέραντη και άνευ όρων αγάπη των γονιών για τα παιδιά τους.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.
ΤΑΤΟΙΟΥ 121, 144 52 ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΤΗΛ.: 210 28 04 800 • FAX: 210 28 19 550
www.psichogios.gr • e-mail: info@psichogios.gr

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 12270